

KM 104/14

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Warszawa, dnia 27 lutego 2014 r.

DPS-I-0702-3-1128-KS/14

**Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senat RP**

Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na wystąpienie Pana Senatora z dnia 4 lutego br. w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty (druk senacki 555), uprzejmie wyjaśniam.

Opiniowana ustawa zmienia ustawę o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawę o zawodach lekarza i lekarza dentysty poprzez dodanie nowej kategorii osób, którym przyznaje bezpłatne zaopatrzenie w leki o kategorii dostępności „Rp” lub „Rpz” oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego objęte decyzją o refundacji, dopuszczone do obrotu na terytorium Polski.

Są to osoby pobierające emeryturę lub rentę w wysokości nie przekraczającej kwoty najniższej emerytury, z wyłączeniem dodatków, zasiłków, świadczeń pieniężnych i ryczałtu energetycznego, ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla i deputatu węglowego, które ukończyły 75 rok życia. W stosunku do tych osób lekarz (lekarz dentysta) może wystawić receptę na leki na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych, specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych.

Należy wskazać, że już w obecnym stanie prawnym osoby o niskim dochodzie, tj. osoby samotnie gospodarujące o dochodzie nieprzekraczającym 542 zł i osoby w rodzinie,

których dochód nie przekracza kwoty 456 zł na osobę w rodzinie, mają prawo do świadczeń z pomocy społecznej na leki.

Na mocy art. 39 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013r. poz. 182, ze zm.), w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, może być przyznany zasiłek celowy.

Osobom bezdomnym i innym osobom niemającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne.

Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych należy do zadań gminy, które wykonuje ośrodek pomocy społecznej.

Zasiłek celowy jest świadczeniem z pomocy społecznej uzależnionym od spełnienia kryterium dochodowego, tj. przysługuje, gdy dochód osoby samotnie gospodarującej nie przekracza kwoty 542 zł a w przypadku osoby pozostającej w rodzinie kwoty 456 zł.

Z samej definicji wynika, iż zasiłek ten jest przyznawany w określonej kwocie „w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby”. Niewątpliwie niezbędna potrzeba bytowa to przede wszystkim potrzeba podstawowa dla biologicznej egzystencji osoby lub rodziny (przede wszystkim : żywność, leki, odzież, opał).

W orzecznictwie sądów wskazuje się, że przyczyną uzasadniającą przyznanie zasiłku celowego może być np. pokrycie kosztów leczenia w niepublicznym zakładzie opieki zdrowotnej, jeżeli leczenie takie stanowi niezbędną potrzebę życiową ubiegającej się o pomoc osoby (wyrok NSA z 29 czerwca 2000 r., I SA 289/00).

Osoba, której dochód jest wyższy niż odpowiednie kryterium dochodowe, tj. przekracza kwotę 542 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej i kwotę 456 zł w przypadku osoby w rodzinie, w szczególnie uzasadnionych przypadkach może starać się o:

- 1) specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiedniego kryterium dochodowego (542/456 zł), który nie podlega zwrotowi;
- 2) zasiłek okresowy oraz zasiłek celowy, pod warunkiem ich zwrotu w części lub całości.

Należy wskazać, że zarówno zasiłek celowy, jak i specjalny zasiłek celowy są świadczeniami fakultatywnymi. Organy administracyjne, podejmując decyzję o ich przyznaniu działają w ramach tzw. uznania administracyjnego, co oznacza, że przyznanie

zasiłku celowego nie jest obligatoryjne, nawet wówczas, gdy zostaną spełnione wszystkie przesłanki warunkujące udzielenie tej pomocy.

Powyższe potwierdza wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 20 grudnia 2006r. sygn. akt I SA/Wa 1781/06, wskazując, że „uznanie administracyjne obejmuje prawo organu do oceny hierarchii zgłaszanych potrzeb, które należy ustalać w kontekście ogólnej liczby osób ubiegających się o pomoc oraz zgłoszonych przez nich żądań, a także wysokości środków finansowych przeznaczonych na świadczenia z zakresu pomocy społecznej. Organy odpowiedzialne za udzielanie pomocy dysponują ograniczonymi środkami finansowymi, a posiadane fundusze muszą rozdzielać pomiędzy liczbę osób wymagających wsparcia. Nie ulega więc wątpliwości, iż organ nie może zabezpieczyć wszystkich potrzeb osób ubiegających się o pomoc, jak również udzielać świadczeń w oczekiwanej przez te osoby wysokości.” LEX nr 319893.

Należy zauważyć, że zmiany zaproponowane w projekcie ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry obejmą szerszy krąg osób uprawnionych do bezpłatnych leków w stosunku do osób obecnie uprawnionych do zasiłku celowego na leki na podstawie ustawy o pomocy społecznej, ponieważ kwota najniższej emerytury uprawniająca do refundacji, tj. obecnie 831,15 zł jest wyższa od kryterium dochodowego wskazanego w ustawie o pomocy społecznej – odpowiednio 542 zł i 456 zł.

Jednakże w przeciwieństwie do zasiłku celowego na leki, świadczenie określone w art. 46a ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej (...) będzie miało obligatoryjny charakter, tj. prawo do niego nabędzie każdy, kto ukończył 75 rok życia i pobiera emeryturę lub rentę w wysokości nieprzekraczającej kwoty najniższej emerytury, z wyłączeniem dodatków, zasiłków, świadczeń pieniężnych i ryczałtu energetycznego, ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla i deputatu węglowego.

Niezależnie od powyższego, należy zgłosić wątpliwość, czy stworzenie kolejnego wyłomu w systemie powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego nie naruszy konstytucyjnej zasady równości, a jeżeli ją naruszy, to czy takie naruszenie może zostać uzasadnione wagą interesu odpowiednio wyższego.

Z poważaniem

MINISTER
i up. *S. S.*
Elżbieta Seredyn
Podsekretarz Stanu